

Europaklubbens resa till Svalbard 2018

Bakgrund

Under hösten 2017 och våren 2018 organiserade en arbetsgrupp inom Europaklubben en föredragningsserie på temat "Klimat och Natur i Barentsregionen". Som avslutning gjordes en resa till Longyearbyen på Spetsbergen i Svalbard från 11 juni till 15 juni 2018. Sex föredragshållare engagerades som höll föredrag om väder och klimat, djur och växter, industrihistoria, säkerhetspolitik, Arktiska rådet och glaciärforskning. Arbetsgruppen leddes av Hans Jansson. Övriga medlemmar i arbetsgruppen var Evert Andersson, Annica Brehmer, Christer Bäckström, Hjördis Häll och Anders Holmer. Resan arrangerades av Resekompaniet i Eskilstuna i samarbete med arbetsgruppen. I resan deltog 31 medlemmar samt den svenske guiden Mattias Carlberg, som på plats i Longyearbyen fick stöd av flera olika lokalguider vid varje liten utflykt. Denna resedagbok har sammanställts av Anders Holmer.

Gruppen i Longyearbyen framför en staty över den okände kolgruvearbetaren

Måndag 11 juni

Resan startade väldigt tidigt med buss från Västerås resecentrum kl 03:45 till Arlanda för att komma med SAS-flyget till Oslo kl 07:00 för flygbyte och vidare resa till Svalbard. Målet var att enkelt komma fram till Longyearbyen kl 14:00 och få bagaget transporterat direkt till slutdestinationen. Flygresan blev ett eget litet äventyr. Först hade flera medlemmar problem med incheckningsautomaterna på Arlanda, antagligen pga förväxling mellan bokstaven O och siffran 0 i bogningskoden på biljetten. I Oslo fungerade inte transfer av bagaget på Gardermoen så var och en fick själva ta sitt bagage genom tullen och göra en ny incheckning med säkerhetskontroll till Svalbardflyget. Sedan fick flygplanet vänta 30 min innan man till slut hittade några passagerare och deltagare som försvunnit på flygplatsen. På väg till Longyearbyen gick flygplanet ned i Tromsø för en mellanlandning med ny pass- och ID-kontroll. Dessutom tog maten slut på väg till Tromsø, men som tur var kom ny mat ombord i Tromsø. Vi landade sedan äntligen i Longyearbyen kl 14:30 där buss mötte oss och körde oss till det moderna Svalbard Hotell. Vädret var bra med sol och moln. Temperaturen var strax över noll grader men i solen värmdes det. Efter incheckning på våra rum fick vi en sen lunch med två olika sorters soppa och bröd. Vi fick

också lära oss att man alltid tar av sig skorna när man kommer in genom en ytterdörr. Detta gällde sedan överallt med några få undantag. I Longyearbyen bor cirka 2500 invånare.

Efter maten blev det en två timmars sightseeingtur med buss i byn, där vi fick se varningsskylt för isbjörn, nedlagda gruvanläggningar och hängbanor för transport av kol, hundgårdar, enstaka vita renar, kyrkan i trä, lämningar från andra världskriget, elkraftstationen som använde kol och utsikten över hamnen med vita fjäll i bakgrunden. I närmaste omgivningen var det dock barmark med berg och grus. Det finns ingen växtlighet förutom lite lava och någon liten enstaka blomma. På Svalbard är det permafrost. Avlopps- och andra rör låg direkt på marken med lite grus som skydd. Kvällen avslutades med gemensam middag på en pub där vi åt hamburgare en s k svalburgare och glass till dessert. Första natten sov nog de flesta gott trots att det var ljust och solen var uppe hela natten. Dubbla rullgardiner kunde delvis stänga ute ljuset.

Vyer över Longyearbyen

Tisdag 12 juni

På morgonen var det molnigt med små snöflingor och begränsad sikt. Efter en bra frukost lämnade vi hotellet med buss kl 8:30 för transport till hamnen. Därifrån skulle vi åka på en heldagstur med båt

genom fjorden till Barentsburg. Under båtresan blev vädret mycket vackert med sol, men det blåste så det var kallt att stå ute på däck. På väg till slutmålet stannade vi intill en mäktig glaciärkant. Därefter fick vi av en händelse se en realistisk övning med räddningshelikopter, som skickade ned räddningspersonal och bår på båten medan den gick. Lunchen, köttfärssås och pressad potatis med nybakade bullar, serverades på båten. I Barentsburg gick vi iland och blev guidade genom det lilla gruvsamhället. Kolgruvan och all egendom är rysk medan marken tillhör Norge. Barentsburg har cirka 400 invånare och mest ukrainare. Det fanns en skola för 30 barn med undervisning på ryska. Vidare fanns det många gamla ryska byggnader men också nya hotell för turister, ett ryskt konsulat, ett sjukhus, ett litet ortodoxt kapell samt en Leninbyst. Gruvdriften var inte lönsam men däremot turismen. Vi fick lite egen tid för se oss omkring själva. På eftermiddagen åkte vi tillbaka med båten och kunde se de vackra fjällarna och en del fåglar. På denna resa fick vi höra att på Svalbard skall man vara frisk. För att föda eller dö måste man återvända till fastlandet. Framme i Longyearbyen kördes vi tillbaka till hotellet och innan middag fick vi lite egen tid för t ex shopping. Den gemensamma middagen intogs på hotellets restaurang. Förrätten var marinerad val och huvudrätten var en god röding med potatismos.

Glaciärkanten

Barentsburg

Onsdag 13 juni

På onsdagen blev vädret sämre med låga moln och dålig sikt. Det snöade då och då. Under förmiddagen var vi i en konferenslokal i det s k Huset dit vi åkte med buss. Där lyssnade vi till ett intressant föredrag av norskan Anne Lise som pratade i nästan två timmar om ”Livet på Svalbard”, och hon fick svara på många frågor. Hon hade bott i Longyearbyen i 47 år och visste mycket om Svalbards historia och utveckling under 1900-talet. Hon hade åkt dit en gång för att hitta kärleken och sedan blivit mor till tre barn. Hon hade varit engagerad i byråd och föreningsliv. Innan flyget fanns blev ön isolerad under hela vintern när sista båten avgick i oktober före isläggningen. Det firades med en höstfest. Första båtens ankomst på våren firades inte med någon fest, men då kom nya matförråd. Den mörka vintern upplevde hon som bäst. På Svalbard finns ingen socialtjänst så var och en måste kunna försörja sig och vara frisk. Hon beskrev också umgänget med ryssarna i Barentsburg och Pyramiden som vänskapligt. Idag är fjorden isfri hela året pga varmare klimat. Efter föredraget åkte vi tillbaka till hotellet för en gemensam lunch med risotto och kycklingbitar. På eftermiddagen gick vi tillsammans till Svalbard museum för att själva i egen takt se utställda föremål, fotografier och många plakat med beskrivande text. Det var mycket att läsa och ta in.

På kvällen åkte vi med buss kl 19:00 till Trappers Station en bit utanför Longyearbyn. Där fanns en hundgård och kåtliknande trähus. Vi fick sitta på bänkar med renfällar och hade stearinljusbelysning. En trerätters vildmarksmiddag serverades, som bestod av renkorv, rengryta och kladdkaka. Till det serverades rödvin och avec med kaffe till desserten. Det blev också en paus för visning av hundarna och en genomgång om gamla jaktmetoder. Pga fuktigt snöregn var det råkallt ute så det kändes bra att få åka tillbaka till hotellet med buss kl 22:00.

En uppstoppad isbjörn som var den enda sortens björn vi fick se

Torsdag 14 juni

Vädret hade blivit bättre med färre moln och mindre blåst. Efter en bra frukost igen åkte vi buss kl 9:00 till Björndalen, som låg lite bortom flygplatsen, för en lite längre fotvandring längs kusten. Först gick en guide med en knallskottspistol och sist gick en annan guide med gevär som skydd mot eventuella björnar. Men vi mötte inga. Däremot såg vi fåglar, renar och små blommor. Några fick chansen att se en liten fjällräv. Vi mötte också ett hundspann som drog en vagn istället för släde. Längs vägen fanns flera små hus, som verkade vara bostäder eller sommarstugor. Mot slutet av vandringen efter ett par timmar blev gruppen väldigt utspridd. Bussen tog oss tillbaka till restaurang Kroa i Langeyearbyen för en stärkande lunch bestående av marinerad val och god kokt lax med ugnstekta potatis. Eftermiddagen ägnades åt ett studiebesök i en nyligen nedlagd kolgruva Gruve 3 ovanför flygplatsen. Den stängdes 1995. Idag finns bara två gruvor i drift på Svalbard, Gruve 7 i Longyearbyen och ryska gruvan i Barentsburg. I Gruve 3 delades vi upp i två grupper och vi fick lära oss mycket om arbetsmomenten vid brytning av kol och se hur utrustningen såg ut. Gruvorterna var i denna gruva 40 – 80 cm höga så arbetarna fick krypa och ligga ned. Arbetsvillkoren måste ha varit på gränsen till omänskliga. Hög lön kunde locka arbetare till detta. Som avslutning gick vi i en gruvgång 250 m in i berget där gruvtågen en gång körde. I gruvan var det permafrost med minus 3,7 grader. Det fanns också ett frölager i slutet av gången. Längst inne i gången blev det absolut mörker när alla släckte sina pannlampor. Studiebesöket tog 3 timmar och kl 16:00 var vi tillbaka på hotellet. Där fick vi egen tid fram till en avslutningsmiddag kl 20:00. Den intogs på bistron i det s k Huset. Det var en utmärkt middag med svampsoppa, ugnstekta entrecote med potatisbulle och som dessert chokladmousse. Till det serverades ett vinpaket med olika viner till varje rätt. Kvällen blev lång och vår guide roade oss med pantomim, sånger och avslutade genom att vackert sjunga en aria ur en italiensk opera. Hans Jansson höll också ett

avslutningstal. Kl 23:00 åkte vi mätta och nöjda tillbaka till hotellet för att sova sista natten i Longyearbyen.

Marinerad val

Hundspann i Björndalen och vår lokalguide med geväret

Några deltagare klädda för att gå in i gruvan

Kollager i Gruve 3

Fredag 15 juni

Sista dagen var det strålande sol och efter frukosten blev det egen tid fram till avfärden med buss till flygplatsen kl 11:45. Incheckningen till flyget gick bra men det var mycket folk så köerna var långa. På hemresan blev det direktflyg till Oslo för byte till Arlanda-flyget. På Gardermoen fick vi passera ännu en pass- och säkerhetskontroll, vilket kändes som lite dålig organisation på flygplatsen. Vi kom till Arlanda lite försenade och innan bussen kunde ta oss till Västerås fick vi vänta på att en av deltagarnas försvunna bagage kunde rapporteras till SAS. Sent på kvällen kom vi så äntligen hem och alla var väldigt nöjda med resan och dess annorlunda upplevelser. Innan vi steg av bussen tackade gruppen Hans Jansson med en varm applåd för allt arbete med temaserien och resan.

Flygplatsen i Longyearbyen